

Un article patriòtic

Ja deu fer un temps, davant de la meua emoció per un recital de poemes de Sagarra (vaig acabar plorant com una criatura), Eduardo Haro Tecglen em va dir: "No te entiendo. No entiendo nada. ¿Como puedes hablar de «patria catalana», tú, que escribes y hablas en castellano? ¿Qué es eso de «patria catalana»?" Va ser molt difícil explicar-l'hi aleshores; parlar d'una terra natal feta d'intangibles: De veus i músiques molt antigues, de sensacions que vénen de més enllà de la infantesa, d'objectes sagrats que, com deia Jaime Gil, "nos devuelven una imagen completa -y, en la mayoría de los casos, perdida- de nosotros mismos".

M'aclame a tu, el disc de Toti Soler & Esther Formosa, és un d'aquests objectes sagrats. I un dels millors discos de l'any, el més emocionant i rodó que m'ha arribat (literalment) des de *Buenavista Social Club*; un d'aquests discos dels quals per molt que se'n parli mai se'n parla prou; un d'aquests discos que, si hagués aparegut a França, s'hauria emportat, sense competència, el premi de l'Academie Charles Cros. (De fet no és un disc, sinó un CD, però encara no m'acostumo a anomenar-los així. És un CD -de la companyia Pequeñas Cosas, el segell, crec, de Serrat. Ja era hora que algú muntés un segell com aquest-, i abans va ser un meravellós recital, que es va presentar al Festival de Teatre de Sitges i després -molt adequadament- a l'espai Montllor; un CD que han de córrer a comprar i un recital que continua girant per Catalunya, de bolos, i que també han de pescar allà on el facin.) Breu: Si *M'aclame a tu* hagués aparegut fa un parell d'anys, la meua controvèrsia patriòtica, lingüística i sensorial amb Eduardo Haro s'hauria resolt en trenta segons. "Esto, Eduardo. Escucha esto. Esto es, para mí, patria catalana."

Pàtria catalana són aquests poemes, aquestes músiques, aquestes veus. Esther Formosa és la veu de l'àvia de tots nosaltres, quan els nostres avis eren joves i encara s'estimaven: Una veu d'alba, de finestra oberta (pintada per Casas); una veu que puja per un celobert profundíssim i perfuma tota la casa, just abans que Macià, per la ràdio, proclami la República. No, no són velles nostàlgies republicanes com les teves, Eduardo Haro: és nostàlgia d'una República que mai vaig conèixer, que mai va existir però que continua existint. Una República sense lleis, sense estatuts, escrita amb "un alfabet fosforescent de pedres", com demanava Vicent Andrés; "un alfabet sempre amb la clau al pany", per a qui, com Esther i Toti, estigui disposat a obrir-lo, a obrir el cofre dels tresors innumerables. En aquesta República, en el territori d'aquesta pàtria catalana, Sagarra passeja al capvespre pel suburbi, reinventant amb la seva mirada un paisatge que no té res de mític ("estimo l'horta desolada/el presseguer ensopit que es mor/i l'arengada platejada/porró de sang/tomàquet d'or"), i

Salvat ens fa escoltar, hipnòtic, aquell "doll d'aigua a la font/ara que es vespre", (la veu d'Esther, la guitarra de Toti, beuen en aquell "doll d'aigua" que continua caient per a qui el sàpiga sentir), i Teresa, la nostra mare més secreta, continua ballant el vals "abans qu'un bombardeig/la tornés boja". I Ovidi continua caminant, vivíssim, en aquest disc, acompassant els seus passos als de Toti ("Sota el concert de les estrelles/anem fumant tranquil·lament"), com ja no camina gairebé ningú, com es caminava "abans de la guerra", i la guitarra de Toti té també el ritme d'aquests passos. A poc a poc, la veu d'Esther i la guitarra de Toti puguen fins al terrat, i volen lluny, i la Pàtria és ara tota la Mediterrània. "Música mediterrània", aquest terme tan suat, tan embastardit: El Nàpols de *Dicitancello Vuie* (al capvespre també, amb les barques tot

just balancejant-se en el port, sota un cel de tempesta imminent), i Esther és ara la dama d'un trobador provençal, i una donzella sefardita *de edad de quinze años*, i la seva música com tots els vents, *ab llurs amics lo grec e lo migjorn* i veiem les *Vinyes verdes vora el mar* acabades de sorgir i lluminoses com mai les havíem vist abans, com mai ens les va fer veure l'edulcorada versió de Llach. I s'aturen (Vicent Andrés, Ovidi, Sagarra, Salvat) sota l'"estrella primera/lluerna dels camins" i Esther i Toti, per tornar-nos (objecte sagrat!) l'antic ressò de tots aquells vents, de totes aquelles veles: "I en arribar al terme entonaré/el prec dels vents que en retornaves sempre." Una pàtria.

Traducció: Mercè Roca